

Европейска
комисия

Кратко ръководство за дейностите на ЕС по отношение на **професионалното образование и обучение в ЕС (ПОО)**

Професионално
образование и
обучение

Нито Европейска комисия, нито което и да е лице, действащо от името на Комисията, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържащата се в настоящата публикация информация.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2018 г.

© Европейски съюз, 2018 г.

Повторното използване е разрешено, при условие че се посочи източникът.

Политиката на повторно използване на документите на Комисията е регламентирана с Решение 2011/833/ЕС (ОВ L 330, 14.12.2011 г., стр. 39).

За използването или възпроизвеждането на снимки или други материали, за които ЕС не е носител на авторското право, трябва да се иска разрешение направо от носителите на това право.

Всички изображения © Shutterstock, освен ако не е указано друго.

PDF	ISBN 978-92-79-81388-7	doi:10.2767/61685	KE-04-18-279-BG-N
PRINT	ISBN 978-92-79-81413-6	doi:10.2767/43270	KE-04-18-279-BG-C

Кратко ръководство
за дейностите на
ЕС по отношение на
**професионалното
образование и обучение
(ПОО)**

ЕС и ПОО

Европейската комисия работи с националните правителства, работодателите, професионалните съюзи и страните извън Европейския съюз (ЕС) за:

- подобрене на качеството на ПОО обучението;
- подобрене на образованието и обучението в сектора;
- подобрене съответствието на курсовете спрямо трудовия пазар.

Тази роля е заложена в Декларацията от Копенхаген от 2002 г., когато държавите членки на ЕС договарят споделени приоритети и стратегии за насърчаване на общоевропейски системи за признаване на умения и квалификации.

При осъществяването на своите ангажименти Комисията полага усилия да създаде възможности за всички граждани да получат нови умения (независимо дали в училище, колеж, университет или център за обучение) чрез стажове или обучение на работното място или чрез неофициално или неформално обучение на или извън работното място. Това означава разработване и подсилване на „пътищата“ към ПОО. На следващата страница са представени някои от тях.

© Европейска комисия

«Във време, когато 40 % от европейските работодатели не могат да намерят хора с подходящи умения за техните свободни позиции, подобряването на професионалните умения се превръщат в един от най-добрите начини за оформяне на кариера. ПОО трябва да бъде първи избор за младите хора и да позволи на възрастните да продължат да се квалифицират и преквалифицират в съответствие с нуждите на трудовия пазар.»

Мариане Тисен

Европейски комисар по заетостта, социалните дейности, квалификацията и мобилността на работната сила

Обяснение на пътищата за ПОО

Първоначално ПОО

Обикновено се изучава в училище, преди началото на работния живот

Продължаващо ПОО

ПОО след завършване на първоначално образование и обучение или след заемане на служба

Чиракуване

Формални схеми за професионално образование и обучение, при които се съчетава значително учене в процеса на работа в предприятия и на други работни места с обучение, провеждащо се в институции за образование или обучение, вследствие на което се получават квалификации, признати на национално равнище. Тези схеми се характеризират с наличието на договорно взаимоотношение между чирака, работодателя и/или институцията за професионално образование или обучение, като чиракът получава заплащане или компенсация за своя труд.

Неофициално и неформално професионално обучение

Включва цяла гама от неофициални и неформални обучителни дейности — както и по-обща, така и професионална

Приоритетите на ЕС за ПОО до 2020 г.

В заключенията от Рига (юни 2015 г.), държавите — кандидатки за членки на ЕС, държавите на ЕИО, социалните партньори на ЕС, Комисията и европейските доставчици на ПОО се договарят за набор от резултати за периода 2015—2020 г.:

- Насърчаване на **обучението на работното място** във всички негови форми, със специално внимание на стажовете, като се включват социални партньори, компании, камари и доставчици на ПОО, както и чрез стимулиране на иновацията и предприемачеството.
- Допълнително развитие на **механизмите за осигуряване на качество в ПОО** в съответствие с препоръката на Европейската референтна рамка за осигуряване на качество (EQAVET) и, като част от системите за осигуряване на качеството, установяване на мрежи за постоянно предоставяне на информация и обратна връзка в системите за първоначално и продължаващо ПОО, въз основа на резултатите от обучението.
- Подобряване на **достъпа до ПОО и квалификация за всички** чрез по-гъвкави и проницаеми системи, най-вече чрез предлагането на ефективни и интегрирани услуги по ориентиране и осигуряване на удостоверяването на неформалното и неофициално обучение.
- Допълнително **подсилване на ключови компетенции** в програмите за ПОО и предоставяне на по-ефективни възможности за получаване или развитие на тези умения чрез първоначално или продължаващо ПОО.
- Въвеждане на систематични подходи към (и възможности за) **първоначално и постоянно професионално развитие на ПОО преподавателите, учителите и менторите, както в училище, така и при предоставяне на обучение на работното място.**

Нова европейска програма за умения

Новата европейска програма за умения (2016 г.) акцентира върху десет ключови дейности в три приоритетни области.

1. Подобряване на качеството на уменията и съответствието им на потребностите в Европа:

- повишение на уменията;
- Рамка за ключови умения;
- ПОО като първи избор;
- Коалиция за умения и работни места в областта на цифровите технологии.

2. Осигуряване на по-голяма видимост и сравнимост на уменията и квалификациите:

- преразглеждане на Европейската квалификационна рамка (ЕКР);
- инструментариум в подкрепа на ранното идентифициране и документиране на уменията и квалификации на търсещите убежище бежанци и други имигранти.

3. Подобряване на проучването и информацията за уменията, за да се позволи по-добър избор на кариера:

- ревизия на Европас (Europass);
- анализ на изтичането на мозъци;
- План за секторно сътрудничество;
- Инициатива за проследяване на дипломанти.

Съвременните предизвикателства по отношение на уменията и търсенето на решения

Несъответствие на уменията

40 %

от европейските работодатели не могат да намерят хора с подходящи умения, които да заемат наличните свободни позиции

Висококвалифицираната работна сила на Европа предоставя основа за нашия социален модел и икономически растеж. За да се поддържа и подобрява базата на умения в Европа, политиците и работодателите постоянно се опитват да решат проблемите с разликите и несъответствията в уменията, които се получават, когато прекалено много (или прекалено малко) хора притежават необходимите умения за търсене на работа. В центъра на отговора на ЕС се намира онлайн платформата **Skills Panorama**, която трансформира данните в полезни, точни и навременни проучвания, които да помогнат на политиците при вземането на информирани решения по отношение на уменията. През 2016 г. Комисията стартира и **План за секторно сътрудничество**, който предоставя на промишлените заинтересовани страни основани на доказателства насоки, от които те се нуждаят, за да отстранят разликите в уменията.

Основни умения

25 %

от възрастните европейци имат проблеми с четенето и писането, смятането или основните цифрови умения

Хората се нуждаят от основни умения по смятане, грамотност и цифрови умения, за да могат да намерят и запазят работата си или да се преместят на по-добра работа и да играят своята роля в обществото. През 2016 г. Европейският съвет прие инициативата „Повишение на уменията“, за да предостави на гражданите, които имат проблеми с основните умения, възможността да подсилват и затвърдят тези умения. Държавите членки ще предоставят програмата за **Повишение на уменията**, като ще бъдат включени оценка на уменията, специализирани обучения и признаване на умения чрез локален обseg, насоки и подпомагане.

Недостатъчен достъп до чиракуване и обучение на работното място

860 000

стажа за чиракуване са предложени от заинтересовани страни от Европейския алианс за професионална практика след неговото стартиране през 2013 г.

Чиракуването и обучението на работното място са един от двигателите на заетостта и растежа, но прекалено малко хора се възползват от тези възможности. Поради тази причина **Европейският алианс за професионална практика цели** да се подобри предлагането, качеството и възприемането на чиракуването, както и възможностите за чиракуване на друго работно място. Комисията също така подобрява имиджа на стажовете и обучение на работното място чрез комуникационни кампании, напр. **Европейската седмица на професионалните умения**. Освен това Комисията въвежда и нови начини за обучение в чужбина чрез дългосрочната възможност за мобилност **ErasmusPro** (част от програмата *Erasmus+*). Накрая, чрез **Гаранция за младежта** държавите членки полагат усилия за повишаване броя на офертите за стажове.

Умения, специфични за работата

46 %

от компаниите казват, че професионалните умения са най-важни за бъдещото развитие

Компаниите се нуждаят от различни умения, за да гарантират продължаването и развитието на своя бизнес. Трите умения, докладвани от компаниите, като най-важни за тяхното бъдещо бизнес развитие са професионални умения (технически, практически или умения, специфични за работата), умения за работа с клиенти и умения за работа в екип.

ПОО е интелигентният избор за гражданите

Завършилите ПОО си намират по-бързо работа в сравнение със своите съученици и състуденти от общообразователната система. Освен това те печелят повече от хората с обща квалификация. Така че, ако и вие, като повечето хора, смятате, че ПОО е „бедният съсед“ на другите форми на обучение, е време да помислите отново.

Какви преимущества получават обучаващите се?

Получаването на професионална квалификация е най-добрият начин за бърз старт на кариера. Не само че по-голямата част от завършилите професионално обучение си намират по-бързо работа, но тяхното обучение има и значително положително влияние върху това колко печелят. Освен това поради бързото развитие на иновациите подобряването на вашите умения през живота ви е още по-важно, тъй като някои видове дейност отстъпват пред автоматизацията, а други се променят с новите технологии.

Защо сега е добро време за обучение?

Тези, които се възползват от ПОО, ще бъдат по-удовлетворени от своята кариера, тъй като ще бъдат конкурентоспособни, когато стане въпрос за технологични промени. Освен това те ще имат достъп до растящ брой изключителни възможности за кариерно развитие за висококвалифицирани работници.

Какво прави ЕС, за да лансира ПОО и ученето през целия живот?

Програмите и инициативите на ЕС са подпомогнали стотици хиляди европейски граждани при достъпа им до висококачествени ПОО — от обучителните назначения по *Erasmus+*, през проектите на Европейския социален фонд до стажовете, подкрепени от *Гаранция за младежта*.

60 %

от завършилите ПОО намират своята първа дългосрочна работа в рамките на един месец след завършване на обучението (като се наблюдава повишение до 80 % след шест месеца)

85 %

от участващите в програми за професионално образование и обучение са удовлетворени от уменията, които са придобили

Очаква се повишение на новооткрити позиции за висококвалифицирани лица с до

+21 %

през периода 2015—2025 г., като, едновременно с това, възможностите за ниско квалифицираните работници ще се понижат със 17 %

Повече от

120 000

участници в програми за професионално обучение и стажове и около 20 000 служители се възползват всяка година от европейските възможности за мобилност

Европейският социален фонд инвестира

6,7 млрд. евро

във ПОО и 7,2 милиарда евро в обучение през целия живот (2014—2020 г.)

Един от ключовите приоритети на Европейската комисия за периода 2015—2020 г. е да насърчи и развие ПОО в Европа. Тази брошура предоставя общ поглед върху обстановката по отношение на ПОО в Европа в момента и как ЕС работи за нейното подобряване. Тя подчертава важността на ПОО, ползите, както за хората, така и за бизнеса, и постиженията до момента на програмите и инициативите на ЕС в сектора.

Можете да изтеглите нашите публикации или да се абонирате безплатно на: <http://ec.europa.eu/social/publications>

Ако желаете да получавате редовно актуална информация за генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“, регистрирайте се, за да получавате безплатния електронен бюлетин „Социална Европа“ на:

<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

www.facebook.com/social europe

https://twitter.com/EU_Social

#EUVocationalSkills

#DiscoverYourTalent

